

Η ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ^(*)

μικρή του τή σημειωτούλα για τους τύπους *δωριος* και *πανώριος*. Μας αραδιάζει κάμποσα παραδείγματα όπου βρίσκεται ή λέξη *δωριος*. "Ας του θυμίσουμε και τον Πάλλη που στην πανώρια του τήν *Ίλιάδα* βάζει πολλές φορές το επίθετο *άρτο*. Βέβαια. Μά φοβούμαι μήπως και του ξέφυγε του φίλου δασκάλου πώς εγώ στους *Απόλυτους κανόνες* μιλούσα για τα πεζά, ενώ του λόγου του μιλεί για σίχους. Και δεν πιστεύω να είπα πώς ή *δωρια* πρέπει να αποκλεισθή από τή γλώσσα μας, παρά μόνο και μόνο πώς από τήν κοινή και πεζή που γράφουμε, μοιάζει κι αποκλειστικώς μοναχά της. Τόσο το κλήτερο. Άχαμνό δεν είναι να υπάρχουνε λέξεις ποιητικές. Δείχνει τον πλούτο μας και στα πεζά και στην ποίηση. Ελπίζω καμιά μέρα να το συζητήσουμε και τούτο μαζί τον καλό μας τόν δάσκαλο. Μιά παραχώρηση ως τόσο θα του κάμω κι από τόρα, αν και τήν έκμα θαρρώ άπαρχής στο άρθρο μου για τους *Απόλυτους κανόνες*. "Ισια ίσια γιατί ή τύπος *δωριος* δεν είναι μήτε κοινός μήτε συνηθισμένος, παίρνει περισσότερη δύναμη, άμα μπή σε κανένα μέρος σημαντικό, δηλαδή σ' ένα μέρος όπου θέλεις να προσέξω ή αναγνώστης. Άφτό μπορεί να γίνει και στην ποίηση και στα πεζά, έπειδή έχουνε και τα πεζά τήν ποιήσή τους. Για τούτο μάλιστα νομίζω πώς δε συμφέρνει να γενικέψουμε κάτι σπάνιους τύπους. "Ίδιος ή αποκλεισμός του *δωριου* βγαίνει κέρδος μας.

Ο φίλος σου και φίλος
του Κρητιού δασκάλου
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΡΕΛΛΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΧΑΡΗ

XVI

Του Έφταλιώτη

Χαριτωμένη, αθώρητη
Και κάπου άκόμη ταπεινή
Σ' εύρίσκω έδώ παντοτεινή,
Σάν λέξη που είν' άπόρητη,
Σάν τήν 'Ίδέα τή φωτεινή
Στου Νου τόν σκοτεινό βυθό.

Μά θέλωσα ή τραγουδιστής
Μόνο έτσι να σέ φαντασθώ,
Χαριτωμένη: ταιριαστό
Ζευγάρι άγάπης τής πιστής
Από πονεμένων που έκαναν
Μόνο ένα ταίρι χωριστό,

Που αιώνια δεν απέκαναν
Μαζί να ζουν—πάντα μαζί—
Φιλί κι' Άγάπη οι δυο, που ζή
Ένας και μια καρδιά σε μια
Δουλουδισμένη άποθυμία.
Σάν νάνε δυο πνοές κι' οι δυο
Ψυχές στις Νάρκης τόν άνθό..

Έτσι, μόνο έτσι ή ποιητής
Θέλωσα να σέ φαντασθώ.
Και μετά σένα όλόημερα
Και μετά σένα όλονυχτίς
Ταίρι Σου εγώ νάναπαυθώ
'Απ' τή δεινά τάνήμερα!

Σπέτσες

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Όλοι ξέρουν από τήν Ιστορία πώς οι ήθικες αρχές του Χριστιανισμού έδωσαν μια νέα ζωή στον Έλληνισμόν, ή όποιος ένεκα του Χριστιανισμού έγινε κύριος του Ανατολικού κράτους τών Ρωμαίων. Όλίγοι όμως παρατήρησαν ότι τήν εύεργετική εξέλιξη του Χριστιανισμού δεν τήν επέτυχαν οι δάσκαλοι μήτε ή Άττική τους γλώσσα, αλλά τήν παρασκευάζε ή λαός. Έχρησίμευσε δε για όργανο φωτισμού και κατηχήσεως ή λαλουμένη, ή κοινή, ή ζωντανή τής έποχής: εκείνης Έλληνική γλώσσα. "Όσοι εύτυχημένοι εκλήθησαν να διεμνηύσουν τή θεία ρήματα τόν έκαναν στή λαϊκή φωνή, τήν όμαλλή και τήν άπείριτη, διότι ή αλήθεια δε στέργει τής τεχνουργίας τήν μπερδέματα, ούτε υποτάσσεται στή σκληριά τής γραμματικής.

Με τή γλώσσα του λοιπόν έδοξάσθη ή Λαός κ' έδοξάσθη ή Χριστιανισμός "Όπου γάρ ήν πνεύμα ότε ή Λαός ούδέπω έδοξάσθη.

Άλλά και όταν ή νεοφώτιστος Έλληνισμός άρχισε να ζή τή ζωή του Χριστιανού, οι φιλόσοφοι του γλυκού νερού, σύντροφοι και συμβουλάτορες του παραβάτη Αυτοκράτορα, δεν έννοιωσαν και δε θέλησαν να πιστέψουν, ότι μαζί με τού άνθρώπου άγγέλλεται και τής Ελλάδας ή αναγέννηση από τή γεμάτα σολοικισμούς, βαρβαρισμούς και χυδαρισμούς Εδαγγέλια. Έπολέμησαν λοιπόν μαυικοί τόν Χριστιανισμό και τήν Άνάσταση του Έλληνισμού.

Και δεν έγινε μόν τόν θέλημά τους, διότι ή μεγάλη τολοικισμός, όπως ώνόμαζε ή 'Ιουλιανός τή νέα θρησκεία, ένίκησε κι ή Έλληνισμός έτόθηκε, άλλ' αυτοί εξακολούθησαν φρενιασμένοι τόν αντιπατριωτικό, άντεθνικό, αντιχριστιανικό και αντιπροσωπευτικό έργο τους.

Με ποιόν τρόπο και με ποιά μέθοδο;—Με τόν να γείνουν Χριστιανοί και να δημιουργούν αίρέσεις άπάνω σ' αίρέσεις, έν ή συνάμα παραμελούσαν τή διδασκαλία του Λαού, διότι περιφρονούσαν αυτόν και τή γλώσσα του. Πράγματι ή για τήν τάξη και τή σημασία τής λέξεως ματαιόσχηλη διαλογική και ή άτελείωτη συζήτηση έχρησίμευσαν να δημιουργούν άκατάπαυστα επί αιώνας αίρέσεις και πράγματα, τή όποια ξεθόλωναν σέ βάρους του Κράτους, που υποχρεωμένο να καταπολεμή τούς αίρετικούς, παραμελούσε τόν άγώνα κατά τών βαρβάρων. Κ' επί πλέον, όπως τόν είπαμε, οι ύπνωτισμένοι με τόν παρθερόν δάσκαλοι, κατφρονηταί τής γλώσσας του Λαού άφηναν άδίδαχο τόν πλῆθος, τόν όποιον φυσικά κατηρόρισε στήν ειδωλολατρεία, στή δεισιδαιμονία και τόν θρησκευτικό φανατισμό, σέ βαθμό που τόν Κράτος από τότε θά έπαυε να ύπάρχη αν μετά τρεις αιώνας κατηφορικής πορείας δεν έπρόβαιναν οι πραχτικοί άνθρωποι σ' επανάσταση κατά του δασκαλισμού.

Η Ιστορία τήν αντισχολαστική αυτήν εξέγερση τήν ονομάζει Αίωνα τών Εικονομάχων, ή και μεταρρυθμιστική έποχή. Μέσα όμως στα εκατό εκείνα χρόνια δεν είνε δύσκολο για τόν καλόν παρατηρητή να κμαρώσει τόν εύεργετικόν αντιπερισπασμό

που συντόχησε στή ζωή τόν Ανατολικό Κράτος ώστε να ξυπνήσει επί τέλους, όταν ήρθε ή καιρός, ή Ίδέα τής Έλληνικής Έθνότητας.

Επί κεφαλής τής μεγάλης επαναστάσεως τών πραχτικών άνθρώπων εστάθηκε ή σπουδασμένος στή σχολείο τής πείρας και τού τολέμου Ίσαυρος, στρατηγός του Αναστατίου, που άπόφευγε να ζή στή βασιλείουσα διότι εσυχαινέτο, καθώς ή ίδιος έλεγε, τούς λογιωτάτους πρώτα-πρώτα οι όποιοι έχρησίμευαν απρός εύνοχησμέν τής πολιτείας, διδάσκοντες στή νεολαία τεχνολογία, μετρική, και Άττική θεματογραφία, δεύτερα τούς Θεολόγους που τήν αλήθειαν μωθουργούντες και τούς ούρανούς λεκανοσκοπούντες, τόν κόσμον τούς βαρβάρους λελείπασιν και τελευταία τούς καλογέρους για τούς όποιους επαναλάβαινε, "Άφες με τούς μοναχούς στρατολογήσαι και τή κούτων άργύρια δημεύσαι κλέψω επανακτήσω Συρίαν τε και Αίγυπτον.

Ο Ίσαυρος στρατηγός Λέων έγινε βασιλιάς.

Με τόν άνέδοξά του στήν θρόνο ακούστηκε, γράφει ή Ζαμπέλιος στις Βυζαντινές μελέτες του, ή λεύθηρη ή λαϊκή φωνή να λέη: "Εν ή οι Μωαμεθανοί άπειλούν αυτήν τήν ύπαρξιν μας, οι μόν διδάσκαλοι οδηγούν τήν πολιτείαν προς έσχατον παρελθόν, οι δε θεολόγοι μας προς έσχατον μέλλον. Άλλ' ούτε σύγχρονοι του Περικλέους είμεθα, ούτε κάτοικοι Ούρανουπόλευς. Ηλθεν ή καιρός να φροντίσωμεν μόνοι μας διά τόν παρίν και διά τόν μέλλον, διά τούς έκυτούς μας και τή τέλμα μας.

Σύμφωνος δηλαδή ή Λαός με τόν βασιλέα του θέλησε και ζήτησε να ζήση πραγματικά κι όχι μόνον άπό τή όποια είχε χροτάσει και με τή όποια έφτασε εκεί που είχε φτάσει.

Διακρίνομε δε τήμερα άνάμεσα στις φλόγες τής πυρκαϊάς τής Οικουμενικής Σύνοδος ένα Λαό εξαγριωμένο κατά τού δασκαλισμού, που άρχισε να καταλαβαίνει τή δύναμή του κι άρχισε να βυθίζη προς τή εμπρός, γκρεμίζοντας τή εμπόδια και καταργώντας τή μονοπώλια τής εύσεβείας και τής παιδείας. Κι ακολουθεί άμέσως μια έποχή δουλειάς και προκοπής. Βρισκόμαστε στήν αιώνα που ακούστηκε ή λαϊκή φωνή στήν άμβωνα έν ή επικρατεί παντού τόν θαυμάσιο πνεύμα που δεν έχάνετο στα λόγια, άλλ' έτραγε γάργαρα και όμαλλή προς τήν ούσία. Τόν πνεύμα τών μεγάλων μεταρρυθμίσεων χειμαρφημένο από προλήψεις, δεισιδαιμονίες, μοιραλατρείες.

Ίπειδή όμως ή έποχή διέθετε πολύ όλίγα μέσα, ή λαϊκή εκπαίδευση δεν εξαπλώθηκε και ή μεταρρύθμιση άπέτυχε— μπορεί να πη κανένας— διότι βρήκε άνέτοιμο τόν αιώνα. Μολαταύτα τή εκατό χρόνια τής νίκης του λαού απέναντι του δάσκαλου εστάθησαν ίκανά να προετοιμάσουν τήν έποποιία του Βυζαντίου και τήν άνάσταση του φρονήματος ενός λαού που έτραγουδήςε τή τραγούδια του Διγενή, του Φιλόπαππου, του Θεοφύλαχτου, του Λεάνδρου, του Πορφύριου, όπως γράφει ή Παπαρηγόπουλος, τών προδρόμων του Μαλάμο, του Δύμου, του Μπουκουβάλα.

(*) Η αρχή του στο 119 σέλλο του Νουμάου.

